

POLSKA AKADEMIA NAUK
INSTYTUT HISTORII

KWARTALNIK HISTORYCZNY

Rocznik CXV

Nr 2

POLSKA AKADEMIA NAUK
INSTYTUT HISTORII

KWARTALNIK HISTORYCZNY

Założony przez Xawerego Liskego
w 1887 roku

ROCZNIK CXV
2008

2

WYDAWNICTWO NAUKOWE *Semper*
Warszawa 2008

<http://rcin.org.pl>

Publikacja dofinansowana przez Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego

KOMITET REDAKCYJNY

Marian Biskup, Richard Butterwick, Stanisław Bylina,
Dorota Dukwicz (sekretarz), Jerzy Dygdała, Marian Dygo, Jerzy Eisler (zastępca
redaktora), Magdalena Hulas, Maciej Janowski (zastępca redaktora), Tomasz
Jurek, Tomasz Kizwalter, Wojciech Kriegseisen (redaktor), Roman Michałowski
(zastępca redaktora), Michael G. Müller, Borys W. Nosow, Andrzej Nowak,
Henryk Samsonowicz, Jerzy Strzelczyk, Włodzimierz Suleja, Romuald Wojna,
Andrzej Wyczański

ADRES REDAKCJI

Instytut Historii PAN
00-272 Warszawa, Rynek Starego Miasta 29/31, tel. (+48 22) 831 02 61
e-mail: kh@ihpan.edu.pl
<http://www.kh.semper.pl>

Adiustacja: Bogusława Pilch

© Copyright by
Instytut Historii Polskiej Akademii Nauk and Wydawnictwo Naukowe *Semper*
Warszawa 2008

© All right reserved. No part of this book may be reproduced,
stored in a retrieval system, or transmitted, in any form or by any means
without the prior permission of the publishers,
Instytut Historii Polskiej Akademii Nauk and Wydawnictwo Naukowe *Semper*

© Wszelkie prawa zastrzeżone. Przedruk lub odtwarzanie fragmentów tej
publikacji w mediach każdego rodzaju wymaga pisemnego zezwolenia
Instytutu Historii Polskiej Akademii Nauk
oraz Wydawnictwa Naukowego *Semper*

WYDAWNICTWO NAUKOWE *Semper*
ul. Bednarska 20A, 00-321 Warszawa
tel./fax (+48 22) 828 49 73
e-mail: semper@semper.pl
<http://semper.pl>
<http://semper.istore.pl>

PL ISSN 0023-5903
Nr indeksu 363103

SPIS TREŚCI

Zofia Zielińska — Rzeczpospolita między Prusami a Rosją w świetle polsko-pruskiego sporu o cło generalne w 1765 r. Cz. I	5
Stanisław Wiech, Epoka reakcji i „pieriedyszki”. Wileńscy generalowie–gubernatorzy wobec problemu polskiej własności ziemskiej w latach 1864–1884	53
Tomasz Szubert, Generał Bem w Wiedniu. Bohater czy awanturnik?	99

PRZEGLĄDY — POLEMIKI — PROPOZYCJE

Andrzej Dziubiński, Odpowiedź na artykuł recenzyjny Dariusza Kołodziejczyka	133
Dariusz Kołodziejczyk, W odpowiedzi Profesorowi Andrzejowi Dziubińskiemu	135

ARTYKUŁY RECENZYJNE I RECENZJE

Anna M. Cienciała, Rozważania nad dyplomacją polską i polityką brytyjską w 1939 r.	137
---	-----

*

<i>Kirchliche Reformimpulse des 14./15. Jahrhunderts in Ostmitteleuropa</i> , wyd. W. Eberhard, F. Machilek — Krzysztof Ożóg	147
H. Jankowski, <i>A Historical–Etymological Dictionary of Pre–Russian Habitation Names of the Crimea</i> — Natalia Królikowska	151
T. Sterneck, <i>Město, válka a daně. Brno v moravském berním systému za dlouhé války s Vysokou Portou (1593–1606)</i> — Anna Filipczak–Kocur	155
T. Chynczewska–Hennel, <i>Nuncjusz i król. Nuncjatura Maria Filonardiego w Rzeczypospolitej 1636–1643</i> — Jan Kopiec	159
J. Wijaczka, <i>Procesy o czary w Prusach Książęcych (Brandenburskich) w XVI–XVIII wieku</i> — Maria Bogucka	163
A. S. Kotowski, <i>Narodowa Demokracja wobec nazizmu i Trzeciej Rzeszy</i> — Maciej Marszał	167
A. Celej, <i>Bibliografia genealogii i heraldyki polskiej za lata 1980–2001</i> — Tomasz Jurek	172

IN MEMORIAM

Michał Komaczyński (23 II 1924 – 12 XII 2007) — Aleksandra Skrzypietz	177
Henryk Ruciński (3 VII 1938 – 12 X 2007) — Cezary Kukło	181
Dušan Tréštik (1 VIII 1933 – 23 VIII 2007) — Wojciech Iwańczak	185
Anna Żarnowska (28 VI 1931 – 8 VI 2007) — Andrzej Szwarc, Agnieszka Janiak-Jasińska	187

LISTY DO REDAKCJI

Łukasz Adamski, List do Redakcji	193
--	-----

CONTENTS

Zofia Zielińska, The Commonwealth between Prussia and Russia in the Light of the Polish-Prussian Dispute about General Customs in 1765. Part I	5
Stanisław Wiech, The Epoch of Reaction and the “Pieriedishka”. The Wilno Governors General and Polish Landed Property in the Years 1864-1884	53
Tomasz Szubert, General Bem in Vienna. Hero or Adventurer?	99
REVIEWS — POLEMICS — PROPOSITIONS	133
CRITICAL ARTICLES — REVIEWS	137
IN MEMORIAM	177
LETTERS TO THE EDITOR	193

WYKAZ SKRÓTÓW

AAN	— Archiwum Akt Nowych w Warszawie
AGAD	— Archiwum Główne Akt Dawnych w Warszawie
AGZ	— <i>Akta grodzkie i ziemskie z czasów Rzeczypospolitej Polskiej z archiwum tak zwanego bernardyńskiego we Lwowie</i>
AP	— Archiwum Państwowe
APH	— „Acta Poloniae Historica”
ASWK	— <i>Akta sejmikowe województwa krakowskiego</i>
ASWP	— <i>Akta sejmikowe województw poznańskiego i kaliskiego</i>
BC	— Biblioteka Muzeum Narodowego im. Czartoryskich w Krakowie
BJ	— Biblioteka Jagiellońska w Krakowie
BK	— Biblioteka Polskiej Akademii Nauk w Kórniku
BN	— Biblioteka Narodowa w Warszawie
BO	— Biblioteka Zakładu Narodowego im. Ossolińskich we Wrocławiu
BPAU–PANKr	— Biblioteka Naukowa Polskiej Akademii Umiejętności i Polskiej Akademii Nauk w Krakowie
BR	— Biblioteka Publiczna im. Edwarda Raczyńskiego w Poznaniu
CAW	— Centralne Archiwum Wojskowe
CDS	— <i>Codex diplomaticus nec non epistolaris Silesiae</i> , Wrocław 1956–1964
CPH	— „Czasopismo Prawno–Historyczne”
DN	— „Dzieje Najnowsze”
KDKK	— <i>Kodeks dyplomatyczny Katedry Krakowskiej</i> , Kraków 1874–1883
KDM	— <i>Kodeks dyplomatyczny Małopolski</i> , Kraków 1876–1905
KDMaz	— <i>Codex diplomaticus et commemorationum Masoviae generalis</i> , Warszawa 1919
KDP	— <i>Kodeks dyplomatyczny Polski</i> , Warszawa 1847–1887
KDW	— <i>Kodeks dyplomatyczny Wielkopolski</i> , Poznań 1877 nn.
KH	— „Kwartalnik Historyczny”
KHKM	— „Kwartalnik Historii Kultury Materialnej”
MGH	— <i>Monumenta Germaniae Historica</i>
MGH SrG	— <i>Monumenta Germaniae Historica, Scriptores rerum Germanicarum</i>
MGH SS	— <i>Monumenta Germaniae Historica, Scriptores</i>
MK	— Metryka Koronna
MPH	— <i>Monumenta Poloniae Historica</i>
mps	— maszynopis
n.	— i następna
nn.	— i następne
OiRwP	— „Odrodzenie i Reformacja w Polsce”
op. cit.	— opus citatum
PH	— „Przegląd Historyczny”
PL	— <i>Patrologiae cursus completus. Series Latina</i> , Paris 1878–1890
por.	— porównaj
przyp.	— przypis
PSB	— <i>Polski Słownik Biograficzny</i>
RDSG	— „Roczniki Dziejów Społecznych i Gospodarczych”
red.	— redaktor, redakcja
RH	— „Roczniki Historyczne”
rkp.	— rękopis
RWHF PAU	— „Rozprawy i Sprawozdania z Posiedzeń Wydziału Historyczno–Filozoficznego Akademii Umiejętności”, Kraków 1874–1891

- „Rozprawy Akademii Umiejętności. Wydział Historyczno-Filozoficzny”, Kraków 1891–1918
- „Rozprawy Polskiej Akademii Umiejętności. Wydział Historyczno-Filozoficzny”, Kraków 1921
- „Rozprawy — Polska Akademia Umiejętności. Wydział Historyczno-Filozoficzny”, Kraków 1921–1928/1929
- „Rozprawy Wydziału Historyczno-Filozoficznego — Polska Akademia Umiejętności”, Kraków 1928/1929–1952
- *Rozprawy Wydziału Historyczno-Filozoficznego — Polska Akademia Umiejętności*, Kraków 1992–
- SDRE — „Studia z Dziejów Rosji i Europy Środkowo-Wschodniej”
- SGKP — *Słownik geograficzny Królestwa Polskiego i innych krajów słowiańskich*
- SH — „Studia Historyczne”
- SIRIO — *Sbornik ĭmperatorskogo Russkogo Istoričeskogo Obšestva*
- Sobótka — „Śląski Kwartalnik Historyczny «Sobótka»”
- SPPP — *Starodawne Prawa Polskiego Pomniki*
- SSS — *Słownik Starożytności Słowiańskich*
- St. Źr. — „Studia Źródłoznawcze”
- sygn. — sygnatura
- VL — Volumina Legum
- wyd. — wydanie, wydał
- z. — zeszyt
- ZH — „Zapiski Historyczne”
- zob. — zobacz

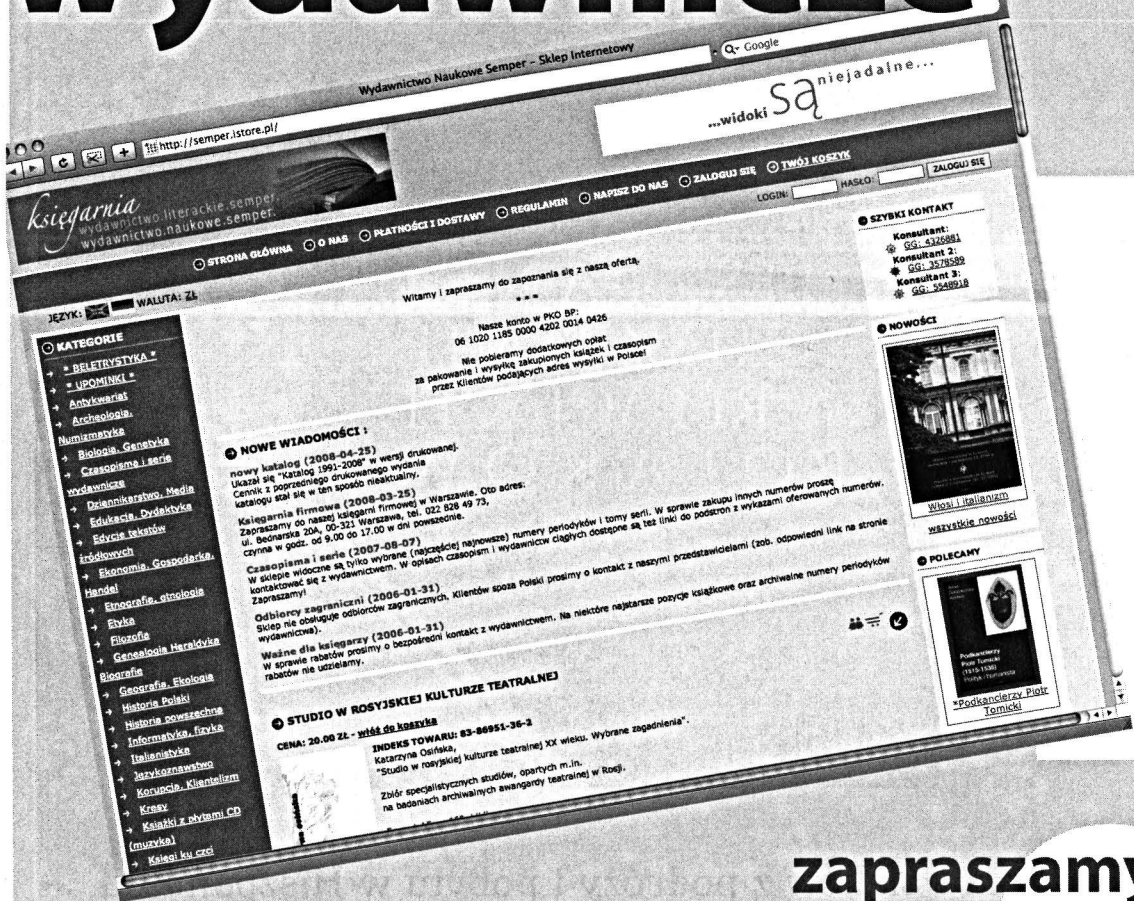
TRANSLITERACJA SŁOWIAŃSKICH ALFABETÓW CYRYLICKICH

Nr	Litera alfabetu cyrylickiego	Transliteracja	Język [*]	Nr	Litera alfabetu cyrylickiego	Transliteracja	Język
1	А а	A a	b b u m r s u	27	Р р	R r	b b u m r s u
2	Б б	B b	b b u m r s u	28	С с	S s	b b u m r s u
3	В в	V v	b b u m r s u	29	Т т	T t	b b u m r s u
4	Г г	G g	b b u m r s u	30	Ѣ ѣ	Ć ć	s
5	Д д	Đ đ	b b u m r s u	31	Ќ ќ	Ķ ķ	m
6	Ђ ђ	Đ đ	s	32	У у	U u	b b u m r s u
7	Ѓ ѓ	Ǧ ǧ	m	33	Ў ў	Ŭ ŭ	b
8	Е е	E e	b b u m r s u	34	Ф ф	F f	b b u m r s u
9	Ё ё	Ë ë	br	35	Х х	H h	b b u m r s u
10	Є є	Ê ê	u	36	Ц ц	C c	b b u m r s u
11	Ж ж	Ž ž	b b u m r s u	37	Ч ч	Č č	b b u m r s u
12	З з	Z z	b b u m r s u	38	Ѡ ѡ	Ď ě	ms
13	С с	Ž ž	m	39	Ш ш	Š š	b b u m r s u
14	И и	I i	b ^{**} b u m r s u	40	Щ щ	Ŝ ŝ	bu r u
15	І і	Ì ì	br ^{**} u	41	Ъ ъ	" "	b ^{**} bu r
16	Ї ї	Ĭ ĭ	u	42	Ы ы	Y y	br
17	Ј ј	Ǧ ǧ	ms	43	Ь ь	' '	b bu r u
18	Й й	J j	b bu r u	44	Э э	È è	br
19	К к	K k	b b u m r s u	45	Ю ю	Û û	b bu r u
20	Л л	L l	b b u m r s u	46	Я я	Â â	b bu r u
21	Љ љ	Ľ ľ	ms	47	' '	' '	b b u m r s u
22	М м	M m	b b u m r s u	48	Г г	Ĝ ĝ	b ^{**} u ^{**}
23	Н н	N n	b b u m r s u	49	Ѣ ѣ	Ě ě	b ^{**} r ^{**}
24	Њ њ	Ń ń	ms	50	Ж ж	Ǻ ǻ	bu ^{**}
25	О о	O o	b b u m r s u	51	Ө ө	Ɔ Ɔ	r ^{**}
26	П п	P p	b b u m r s u	52	У у	ÿ ȳ	r ^{**}

^{*} Oznaczenia języków: b — białoruski, bu — bułgarski, m — macedoński, r — rosyjski, s — serbsko-chorwacki, u — ukraiński.

^{**} Występuje w dawnej pisowni.

Książki i czasopisma Naukowe NOWOŚCI wydawnicze

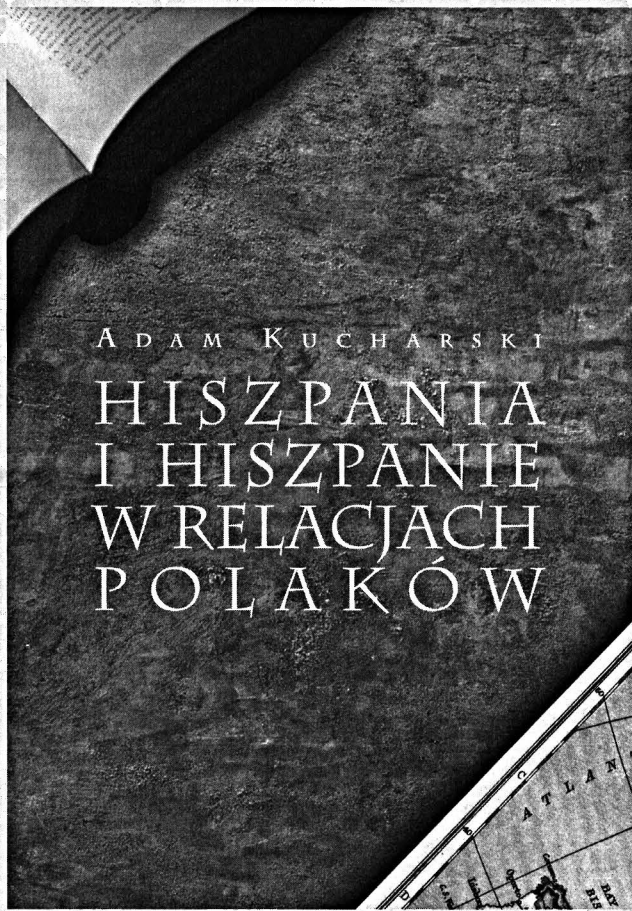

zapraszamy
do sklepu internetowego
Wydawnictwa Naukowego Semper

http://semper.istore.pl

Wydawnictwo Naukowe Semper

poleca

Wrażenia Polaków z podróży i pobytu w Hiszpanii od XVI do początków XIX w. Wybitna książka, napisana barwnym, żywym językiem.

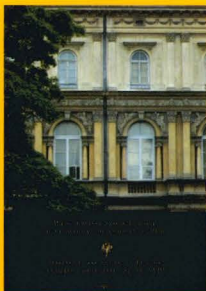
www.semper.pl

Wydawnictwo Naukowe Semper®

przedstawia:

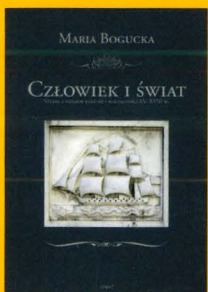
Robert Jastrzębski,
Marek Dul „Prawne
regulacje działalności
giełd towarowych
w Polsce”

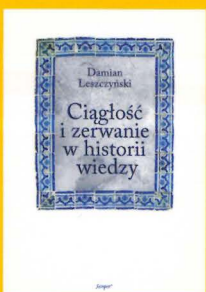
„Włosi i italianizm
w Europie środkowej
i wschodniej
XV–XVIII w.”

Hanna Dziechcińska
„Przeszość
i teraźniejszość
w kulturze czasów
saskich”

Maria Bogucka
„Człowiek i świat.
Studia z dziejów
kultury i mentalności
XV–XVIII w.”

Damian Leszczyński
„Ciągłość i zerwanie
w historii wiedzy”

Ryszard Herczyński
„Spętana nauka.
Opozycja intelektualna
w Polsce 1945–1970”

www.semper.pl

ISSN 0023-5903

9 770023 590802

<http://rcin.org.pl>